

DISSERTATIO THEOLOGICA,

S I S T E N S

COMPARATIONEM INTER NESTORII ET CYRILLI DE
INCARNATIONE του Λογου, IN CONCILIO EPHESINO,
ANNO POST CHRISTUM NATUM CDXXXI, DIJU-
DICATA DOGMATA,

C U J U S

PARTEM PRIOREM,

CONS. MAX. VEN. FACULT. TH. IMP. UNIV. ALEXANDR.
PRAESIDE

MAG. GUSTAVO GADOLIN,

*S. S. Th. Doct. Prim. Theol. Prof. Archi-Præp. de S:t Wolo-
dimiro in IV Classe Equite,*

PRO CANDIDATURA THEOLOGICA

PUBLICAE CENSURAE MODESTE SUBJICIT

ISAACUS REGINALDUS ENEBERG,

Phil. Mag. Borea-Fenno.

In Atrio Ven. Capit. Ab. majori d. XIX Dec. MDCCCXXVII.

h. p. m. s.

ABOAE, typis FRENCKELLIANIS.

V I R O
MAXIME REVERENDO, THEOLOGIAE DOCTORI,
ECCLESiarUM, QUAE DEO IN WEHMO COLLIGUNTUR,
PASTORI, ADJACENTIUMQUE PAROECIARUM
PRAEPOSITO,

MAG. ISAACO ENEBERG,

PATRI OPTIMO

SACRUM

D. V.

FELIX OSSEKENSISSIMUS

ISAACUS REGINALDUS ENEBERG.

Quicumque, animo, ira et studio vacuo, diligenter per-
lustraverit plurimum, in primis ecclesiae Christianae
temporibus celebratarum synodorum historiam, atque atten-
te consideraverit et res in iis tractatas et modum, quo di-
judicatae eadem fuerint, maximam venerationem et fidem
fere absolutam antiquiorum horum conciliorum decretis haud
sane semper deberi procul dubio sentiet. Controversias et
lites, ad arbitrium horum conciliorum delatas, discepta-
tas videbit ab innumerabili quidem Episcoporum agmine;
horum vero plurimos caruisse scientia et iudicio, opinio-
nibus pravis perversisque libero, quin e contrario vel invi-
dia et gloriae cupiditate vel versutis aulicorum artibus et
quorundam ex opulentioribus factiosorum occultis et calli-
dis consiliis imperatos; qua re effectum, ut veritas et inte-
gritas partium studio et auctoritati succumberet. Ipsa rati-
o qua causae propositae sunt, turbulenta et vehemens, in-
dignatione harum rerum spectatorem implebit, et quo a-
pertius extricare poterit is machinationem et sollertiam
ingeniosam, quae certiori dogmatum definitioni haud raro
ansam dedit, quo clarius hinc perspiciet, superbiam et im-
perandi cupidinem, sub specie Religionis, primas hic egis-
se partes, quo accuratius denique perpendet effectus ho-
rum conciliorum, quibus lites et controversiae haud sem-
per

per compositæ, sed sæpissime auctæ et exacerbatae sunt, eo facilius in mentem ei veniet solvenda quæstio: quem usum conventus synodales seculis illis antiquioribus frequentes habiti, ecclesiæ Christianæ attulerint? Numque commodum, quod effecerint, immensam injuriam et calamitates, sævas et horribiles vexationes, quibus varii homines conciliorum illorum vi et auctoritate afflicti sunt, compensare potuerit? Argumentum hujus rei discutiendæ, ex aliis præbet concilium generale Ephesi, priori dimidia parte seculi post Christum quinti, congregatum. Excepta Nicæna, nulla ejus ævi synodus documenta violentiæ, arrogantiae, insectandi furoris et denique omnimodæ malitiæ et infamiæ offert luculentiora, quam quæ præbet hæc Ephesina. Nempe qui hic litigarunt, ordine et opibus in Civitate præstantiores fuere, quam in præcedentibus, in quibus viri levioris tantum dignitatis cum tota mole ecclesiæ antistitum concertarunt. Ipse Arius, cujus dogmata Nicææ damnabantur, non nisi Presbyter Alexandrinus fuit, sectatoresque initio valde paucos muneris, quod in se infausto ausu sumserat, reformatorii, numeravit. Verum Ephesi convenerunt ab una parte Patriarcha Alexandrinus, Episcopi Romani auctoritate fultus, et toto suæ dioceseos clero stipatus, atque ab altera, Patriarchæ, Constantinopolitanus et Antiochenus, una cum ordine sacerdotali Orientalium, ita ut vel inde pateat non potuisse concilium Ephesinum, quin Nicæno illo turbulentius esset. Quod etiam probatur, si consideremus potentiæ et dignitatis culmen, ad quod hi Episcopi post seculum quartum jam ascenderant, et æmulationem inter eos inde ortam, quæ in dissidiis Arianis se conspiciendam non potuit non præbere. Si pastores populorum pro viribus suis haud exiguis, omnem operam et laborem magis ad commoda ecclesiæ, quam sua ipsorum paranda, adhibuissent, fide vacillantes stabiliissent et a vero aberrantes in rectam viam mansvete reduxissent, quot et quanta mala avertere potuissent? Sed in ecclesia doctrinæ orthodoxæ præ ceteris deditus haberi et sic jus possidere aliis leges

leges præscribendi, fuit id, quod arrogantiam uniuscujusque doctoris ecclesiastici in primis permulsit, illamque sæpius in ardorem mutavit, non pro veritate defendenda, sed pro auctoritate sedi, quam tenebat, Episcopali, aliquando vindicata, ulterius firmanda et conservanda. Quo mere politico consilio etiam aliis doctoribus causæ suæ implicitis invidiaque æmulatorum mota, ignem accendit, qui fulguris instar tanto cum furore ecclesiam pervolavit, raro per longum tempus funditus extinctus. Motus et seditiones in concilio Ephesino talem præcipue habuisse originem, etiam eo probatur, quod vel hodie incertum sit, utrum assertiones altercantium ejusdem an diversi fuerint argumenti. Credimus lubentius, Episcopos, qui undique huc concurrere, ingenia sua acuta in eo in primis occupasse, ut ex vocibus et effatis, quibus suis quisque adversarius in thesibus proponendis usus fuerat, derivare possent conclusiones 1), quæ hunc in numerum hæreticorum transferrent, e gremio ecclesiæ ejicerent, munere Episcopali privarent, et denique plane innoxium æmuli partibus redderent. Meditatio tranquilla et neutri parti favens locum prorsus non habuit, omnisque controversia in vanam sæpe abiit logomachiam, quæ eatenus tantum veritatibus Christianæ Religionis profuit, quatenus formulis quibusdam

A 2

Theo-

1) "Bei dieser Lage der Sachen ist es nicht zu verwundern, dass der Gang des ganzen Streites von Inconsequenzen und heillosen Consequenzmachereien wimmelt. Es war leere Consequenzmacherey, wodurch Cyrillus und Nestorius sich verkezerten und wodurch die beiden Parteien auf der ersten Ephesinischen Synode sich verdammten. Es war Consequenzmacherey, dass die Orientaler dem Cyrillus Apollinaristische, Dokerische und Arianische Irrthümer Schuld gaben, und dass sie wieder von diesem des Samosatzenianismus und des Phothhenianismus beschuldigt wurden." Münscher Dogm. Gesch. IV. Band. pag. 120.

Theologicis, significatio, qua antea caruerant, firma et constans, nec tamen semper clara et certa, addebatur.

Causa, cur consilium hoc Ephesinum convocaretur, hæc fuit. Post mortem *Siciinii*, Constantinopolitanorum Patriarchæ, *Nestorius*, Presbyter Antiochenus, ob mores castos et honestos ac bene expertam facundiam, a Cesare anno post Ghristum CDXXVIII successor ejus nominatus est 2). Qui, celeberrimi Theodori Mopvestani discipulus 3), nec ipse indoctus, verum arrogans et imprudens, gravi suo munere, cum applausu, industria et præcipuo ardore pro orthodoxia defendenda ac hæreticis extinguendis, fungebatur. Attamen jam in principio ephoratus sui hæreseos ipse accusatus est. Unus enim amicorum ejus, Athanasius, sermone ad populum habito, epitheticum nomen *Θεοτοκος*, quod de matre Servatoris adhiberi in usu fuerat, vehementer oppugnaverat 4). Quæ res cum sacerdotibus esset offensionem et seditiones in populo Byzantino, ab his excitato, inde moverentur, Nestorius, ut amicum defenderet, orationibus e suggesto aliquoties habitis, vocem illam rejicere perrexit 5) multisque argumentis demonstra-

re

2) Socratis Hist. eccles. Libr. VII. Cap. 26. 28. 29.

3) Evagrii Hist. Eccles. lib. I. c. 2.

4) "Nemo Mariam Deiparam (*Θεοτοκον*) nominet, Maria enim est homo et fieri non potest, ut Deus ex homine natus sit." Socrates lib. cit. cap. 32.

5) Originalem harum orationum textum invenire mihi non contigit, sed tantummodo excerpta e versione Germanica in Dogm. Gesch. v. Münscher B. IV. pag. 54. "Wenn man von einer Mutter Gottes spricht, so sind die Heiden zu entschuldigen, welche ihren Göttern Mütter beilegen. Kein Geschöpf hat den Unerschaffenen gebohren, sondern Maria

re conatus est usum ejusdem pravum, abnormem, Arianisque et Ethnicis erroribus esse affinem. Neque vero his animi pacati sunt, sed magis magisque ira in Patriarcham incensi, unusque hostium ejus, nomine *Proclus*, concionem habuit, qua sacram virginem laudibus insane et supra modum prosequabatur 6), eam præsentem Nestorio Θεοτοκος nomine sæpius invocare non dubitans. Interea sacerdotes et

Mo.

gebahr den Menschen, welcher das Werkzeug der Gottheit ist. Der heilige Geist hat nicht den Gott Logos hervorgebracht, sondern für ihn aus Maria einen Tempel gebaut, in welchem er wohnen sollte. Der Menschgewordene Gott ist nicht gestorben, sondern hat den in welchem er Mensch geworden war, auferweckt." et in Walchii Hist. der Kezereien etc. V. Th. pag. 360. "Maria, du hast keine Ursach, dich zu erheben. Denn du hast nicht Gott gebohren, sondern einen erschaffenen, gemachten, sterblichen und uns dem Wesen nach gleichen Menschen, der allein aus Gnade den Nahmen Sohn Gottes erhalten und wegen seiner Verbindung mit den sterblichen Jesus der Sohn Gottes genennet wird."

- 6) Binii Coll. Conc. gen. Tom. II. Part. I. p. 1. "Hæc illibatæ virginitatis purus ille thesaurus, deusque et ornamentum: Hæc spiritalis secundi Adami Paradisus: hæc unitarum inter se naturarum officina: hæc salutaria reconciliationis panegyryus: hæc thalamus in quo Verbum humanam naturam sibi desponsavit: hæc animatus naturæ rubus, quem divini partus ignis non combussit: hæc vere laevis illa nubes, quæ super Cherubim sedentem in corpore gestavit: hæc vellus mundissimum cœlesti pluvia madens, ex quo pastor ovem induit: hæc ancilla est et mater, virgo et cœlum: hæc sola pons est, per quem Deus ad homines descendit: hæc admirandæ illius œconomîæ tela, in qua ineffabili quodam modo admirabilis illius unionis tunica contexta est; cujus quidem textor exstitit Spiritus Ss; netrix, virtus ex alto obumbrans; lana, vetusta Adami pellis; trama, impolluta virginis caro; radius textorius, immensa gestantis gratia; artifex, Verbum per auditum illapsum. et cet.

Monachi. hospitem sibi esse antistitem constitutum indignati, factiones contra Patriarcham compararunt. Inprimis honoratiores eorum, quoniam ipsi dignitatem Episcopalem ambierant, hanc spem suam vanam factam ægre tulerunt, et cum apud Imperatorem querelis suis nil damnosi ei inferre possent, rem *Cyrillo*, Episcopo Alexandrino, viro turbulentissimi et arrogantis ingenii, nec non ob varias causas hosti Nestorii infestissimo 7), delegarunt. Cyrillus querelas eorum lubenter suscepit et, pluribus ultro citroque datis et acceptis scriptis, quorum materia non tantum nomen *Theodosios* respexit, sed et circa totam doctrinam de incarnatione Christi versabatur, variis ambobus Patriarchas reconciliandi conatibus frustra factis, Cœlestinoque, Episcopo Romano, in partes suas vocato, veluti ad arma convolavit, conciliumque anno Christi CDXXX. Alexandriae coëgit 8). Hic duodecim *Anathematismi*, Nestorium damnaturi, conscripti et ad eum litteris missi, qui constituerent ei formulam, hæreticorum scilicet dogmatum revocandorum. Sed Patriarcha Byzantinus in his multos et perniciosos errores inveniens, eodem sensu cum membris concilii Alexandrini minime fuit, totidemque *adversario Anathematismos* reposuit. Cum eo Patriarcha Antiochenus Johannes et ecclesiastici orientales sese junxerunt. Dissidiis periculis tali modo ortis, vix nisi adhibita violenta manu componendis, Imperator Theodosius secundus generale Ephesi anno Csti CDXXXI

7) Patriarchæ Byzantii et Alexandriae in vicem de dignitate diu jam contenderant. Exinde etiam Theophilus, antecessor Cyrilli, Chrysostomum, unum ex antecessoribus Nestorii, accusaverat atque rem ita paraverat, ut hic munere suo privaretur. Nestorius vero sedem Episcopalem adeptus, superiorum venia publice famam Chrysostomo restituit integram, qua re Cyrillus graviter offensus est. Münscher Tom. cit. pag. 58.

8) Moshemii Hist. Eccles. Saec. II. Part. II. pag. 222.

CDXXXI indixit concilium 9), in quo errores utriusque partis proponendi et diducandi essent. Ubi gestarum rerum longiorem enarrationem omittens, ad propositum meum festinans, argumenta concertantium accuratius examinare et inter se comparare conabor. Quandoquidem præcipua litigantium asserta in anathematismis supra laudatis continentur, eundem, quem in his secuti sunt auctores, ordinem in re exponenda servabo.

§. 1.

Nimirum sonant: Cyrilli Anathematismus 1: mus "Si quis non confitetur, Emmanuelem vere Deum esse et ob id sanctam virginem Deiparam (*θεοτοκον*); genuit enim illa carnaliter (*σαρκικως*) incarnatum (*σαρκα γεγονοτα*) Dei Patris Verbum (*λογον*); anathema sit."

Nestorii adversario Anathematismus 1: mus: "Si quis eum, qui est Emmanuel, Deum verum esse dixerit, et non potius nobiscum Deum; hoc est, inhabitasse eam quæ secundum nos est, naturam, per id, quod unitus est nostræ, quam de Maria Virgine suscepit: matrem etiam Dei Verbi et non potius ejus, qui Emmanuel est, nuncupaverit; ipsumque Dei Verbum in carnem versum esse, quam accepit ad ostentationem Deitatis suæ, ut habitum inueniretur ut homo; anathema sit" 10).

Ut supra jam diximus, originem contentio ab eo duxit, quod Nestorius inter epitheta Mariæ virginis illud *θεοτοκος*

9) Mosheim. l. c.

10) Hasce XXIV. Theses ex Binii coll. conc. sumsi, ubi Cyrilli quidem græca et latina, Nestorii vero solummodo latina nobis servata sunt lingua; quare necesse fuit, utrasque latina tantum versione iisdemque, quibus vir laudatus est usus, verbis tradere.

τονος rejecerat, quæ res Cyrilli animum vehementer movit. Anathematismus igitur primus de hoc vocabulo tantummodo agit, condemnatque Cyrillus omnes, qui non confitentur sacram virginem Deiparam esse, simulque veritatem hujusce rei demonstrare studet hoc modo: Emmanuel est vere Deus; Maria genuit Emmanuelem; ergo Maria genuit Deum, et Deipara vocabitur. In demonstratione vero hac sua usus est vocibus, quæ orthodoxiam Orientalium graviter læserunt. De nomine Salvatoris Emmanuel recte quidem sentit Cyrillus, quod probatur ex libro ejus de incarnatione unigeniti 11), ubi dicitur: *Emmanuel nominatur Deus Verbum, quod semen Abraham apprehendit et similiter ac nos participavit carni et sanguini.* Sed voces in anathematismo adhibitæ, *carnaliter* (σαρκινως) et *incarnatum* (σαρκα γεγοροντα) haereseos culpa eum accusandi Orientalibus opportunæ fuerunt. Dixerunt enim: si *carnaliter* genuerit Maria Servatorem, Cyrillus negat nativitatem Christi miraculum fuisse, et si *incarnatum* apponeretur Verbo Dei, Divinitas mutationi obnoxia est. De priori sic loquebantur: Si Christus natus est *carnaliter*, vel quod idem est, naturali modo, an Maria virgo pura vocabitur? et quo ponemus miracula hac occasione edita? Quo annunciationem angeli ad Mariam: *Spiritus Sanctus superveniet in te* etc., Stellam Magis Persianis viam illustrantem, tripudia Angelorum et Pastorum de natali, et coeleste illud jubilæum: *Gloria in excelsis* etc. Num hæc res naturæ legibus convenientes habendæ? nonne potius indicia nativitatis, quæ Deum decet? 12) Alteram vocem, *incarnatum*, rejecerunt, utpote quæ vel quibusdam sacre scripturæ dictis 13) repugnet, ac quia divinitas non sit conversionis et mutabilitatis capax; unde ad Phil. 2. 5. monuerunt palam esse, quia Dei forma mutata non est in servi formam, sed manens

11) Bin. Coll. T. II. Part. II. pag. 507.

12) Ibidem pag. 442.

13) Ibidem pag. 477.

nens quod erat, Christum assumpsisse *formam servi*. - - *Igitur non factum esse carnem* (σαρκὴ γεγενωτα) *Deum Verbum* - - nec naturaliter (σπουδαίως) e virgine natum 14). Contra hæc argumenta regessit Cyrillus, has voces jam antea a Patribus Nicææ congregatis in formulis Theologicis adhibitæ, auctoritate non carere, nec se usurpando vocabulo *carnaliter* negare *operationem Spiritus Sancti*, qua in *utero formavit partum*, vel alia miracula laudata, sed tantummodo contendere, puerperium Mariæ, exceptis his, naturali ordini in omni congruens fuisse 15).

Quod attinet ad vocem *incarnatum*, facile perspicimus, nec a Cyrillo eam ejusdem significationem approbatam fuisse, quæ Orientalibus displicere poterit. Expresse enim dicit in epistola ad Nestorium 16): *Verbi natura per mutationem quandam in carnem facta non est, sed verbum carnem anima rationali secundum hypostasim inexplicabili et incomprehensibili modo sibi univit, homo factus filiusque hominis appellatus est, quodque sine ulla confusione, mixtura, conversione vel immutatione, perfectum est. Et alio loco definitius: Affirmamus igitur, Verbum, quod ex Deo patre est, assumpsisse sanctam et animatam carnem, unitumque secundum veritatem inconfuse, ex utero ipso processisse (προσερχεσθαι) hominem, permansisse autem etiam sic deum verum 17).* Ex qui-

B

bus

14) Ps. 101. Hebr. I.

15) *Carnaliter* autem dicere non est tollentis admirabilem naturam neque evertentis Spiritus S. operationem, qua in utero formavit partum; sed docentis potius, quod sicut Deus gignit divine h. e. digne Deo, secundum suam naturam; ita et homo humane n. e. caro carnaliter. Bin. pag. 443.

16) Bin. Part. I. pag. 164.

17) Ibidem.

bus Cyrilli declarationibus sententia, quam in thesi sua exprimere voluit, me iudice hæc fere est: Emmanuel est Deus Verbum quod sine ulla conversione vel commixtione semen Abrahamæ apprehendit ac participavit carni et sanguini; quamobrem sancta virgo, e qua naturam nostram suscepit, et ex cuius utero carnaliter, h. e. naturali sive eodem modo ac alii homines, processit (προηλθον), Deipara (θεοτοκος) vocabitur. Contra hoc Cyrilli, Nestorius verbis forsân potius, quam ipsa re ab eo dissentiens, in homilia quadam animaduertit, Euagrio narrante 18), *Mariam non peperisse Deum, sed hominem mortalem; et in alia: fieri non posse, ut homo Deum gignat; puerum duorum mensium ætate, dici non posse Deum.* Porro in epistolis ad viros quosdam, huic liti implicitos, sequentia invenimus Nestorii enunciata 19): *non per se ipsum Deus est, qui in utero figuratus est; ανθρωποτης το τεχθεν, ἢ θεοτης; ut et monuit suum illud 20): Maria non peperit divinitatem, male a Cyrillo mutatum esse in: non peperit Deum.* Ex tota controversia elucet, Nestorium, quantum fieri potuerit, eas evitare voluisse voces, quæ ad incarnationem Christi referendæ, notionem conceptionis, partus, lactatus etc. habnerunt et hanc ob causam verbis παρερχεσθαι, προερχεσθαι, potius usum fuisse. Timebat enim, ne simplicioris et ad credendum promptioris ingenii homines ex dictis, *Maria Deum genuit, Deus carnaliter natus est*, aliisque similibus commoti, vel sanctam virginem ad dignitatem Deæ forte evehentes, in errores Ethnicos inciderent vel Divinitatis, infirmitatibus scilicet humanis obnoxia, originem in utero Mariæ admitterent. Hinc nomen θεοτοκος condemnavit, in

18) Eiusdem Hist. Eccles. lib. I. cap. 2.

19) Marius Merc. Tom. II. pag. 5-12.

20) In Synodico Cap. 6.

cujus locum το χοριστονος substituendum maluit; sed ipse, ut multi alii antiquioris et recensioris ævi doctores ecclesiæ, mysterium incarnationis Christi clare et distincte exponendi viribus carentes, dubiisque et obscuris loquendi formulis utentes, accusatus est, quod divinam Christi naturam negare vel unam Salvatoris personam in duas dividere videretur, adeoque hæreticus est damnatus. Quod vero magna cum injuria factum existimamus. Primo enim Nestorius in advers. Anathematismo suo per Emmanuelem intelligit, *Verbum Dei humanæ naturæ, ex Maria assumptæ, unitum*. Quam unionem, angelo nunciante, in ipso conceptionis momento factum esse profitetur in epistola ad Johannem Antiochenum 21); *omniumque rerum Dominum per illam (Mariam) processisse* (προερχεσθαι), in epistola ad Cœlestinum Romanum 22); unde probatur eum Divinam Christi naturam haud negasse. Deinde ut ex pluribus locis constat, humanam Christi naturam *templum*, in quo habitat Verbum Dei, vocat; *Verbum vero nexu adeo usque sublimi, divino et admirabili ipsi conjunctum esse, ut divina natura ea sibi vindicet, quæ corporis alioquin sint propria*, et harum naturarum *in una duntaxat persona conjunctionem* (εις ἓνος προσοπε συναγειν) in litteris suis ad Cyrillum 23) urget; unde patet, eum non duas assumisse in Christo personas. Porro quædam voces a Nestorio adhibitæ, Cyrillo displicuerunt, *templum* scilicet et *inhabitate*. His adjutus Nestorium accusat, quod divinitatis et humanitatis conjunctionem tantummodo accidentalem, moralem et parastaticam, vel eam quæ in Prophetis Apostolicisque locum habuit, fuisse contenderit. Hanc vero Nesto-

21) Ibid. Cap. 3.

22) Bin. Part. I. pag. 182.

23) Ibidem. pag. 166.

rii sententiam minime fuisse, multis argumentis probari potest, in primis ex ipsius, circa vocem *templum*, declaratione: *Quamvis de Christo utimur vocabulo templo, ita tamen non intelligimus, quasi de divinitate separari posset, sed cum ea semper unitum, omnem possidens divinam Majestatem et cum Deo agens et imperans univ-ersa* 24). Vocabulum *inhabitasse* eodem defendit loco. Nec ullibi Nestorius, quamvis Mariam Deiparam esse negaret, deprehenditur se opposuisse huic thesi: *Ille, quem genuit Maria, Deus est*, si modo relative sumatur; sed potius crediderimus, eum duas theses falsas, ex abusu verbi *θεοτοκος* ortas, oppugnasse; unam, qua abstractum ponitur pro concreto, quæ est: *Divinitas est nata*, et alteram, in qua concretum reduplicatur, nimirum: *Qui natus est, siquidem natus est, Deus verus est*. Ex hoc modo rem dijudicandi, omnia, quæ in scriptis Nestorii sibi invicem adversaria videntur, consiliari possunt. Emmanuelem esse vere Deum, et Mariam matrem ejus, haud negat, si modo observetur discrimen inter idiomatica diversarum in Christo naturarum; quod ex sequentibus anathematismis ulterius exponemus. *Tolerare etiam possumus*, dicit in epistola ad Coelestinum 25), *hoc nomen (θεοτοκος) propter inseparabile templum Dei Verbi ex ipsa, non quia ipsa mater sit Dei Verbi, nemo enim antiquiorem se parit*. Patet igitur sententiam Nestorii proxime eandem fuisse cum ea, quæ Cyrillo placuit. Nam eandem foverunt notionem vocis *Emmanuel*, cujus matrem Mariam ambo dixerunt; eodem græco vocabulo *προερχομαι*, de τῷ procedere Verbi Dei ex utero Mariae, usi sunt; nec in totum dissenserunt de nomine *θεοτοκος*. Minore quidem jure Nestorius hoc repudiavit. A patribus enim sæpius approbatum, inter formulas

re-

24) Garnier. p. 103.

25) Bin. Part. I. pag. 182.

religionis auctoritatem nactum erat, nec Orientalibus offensionem fuit. Qui tamen dissensus magna illa dissidia non effecisset, nisi ut supra monuimus, adfuissent causæ externæ et politicæ.

§. 2.

Cyrilli anathematismus 2: dicitur: "Si quis non confitetur, Dei Patris Verbum carni secundum hypostasim unitum, unumque tantum una cum sua carne esse Christum, eundem nimirum Deum simul et hominem, anathema sit."

Nestorii adv. Anathematismus 2: dicitur: "Si quis in verbi Dei conjunctione, quæ ad carnem facta, de loco in locum mutationem, divina sententia dixerit esse factam; ejusque divinæ naturæ carnem capacem esse dixerit, ac partialiter unitum carni, aut iterum in infinitum incircumscriptæ naturæ, cum extenderent carnem, accipiendum Deum; eundem ipsum naturæ et Deum dicat et hominem, anathema sit."

In primo anathematismo his circa nomen *θεοτοκος* occupata erat, quod immediate materiam de persona Christi disceptandi altercantibus præbuit. Nestorius negavit, ut sæpe diximus, nomen *θεοτοκος* eam ab causam, quod hoc adhibendo *λογος* et caro non distinguerentur. Cyrillus hinc eum arguit statuisse duas personas, unum filium Dei et alterum filium hominis, vel contendisse, Mariam non peperisse Deum, sed solum hominem. Hoc respiciunt et secundus et sequens tertius anathematismus, quibus Cyrillus unitatem Christi urget, et auctoritate sua adversariorum tela reprimere vult; sed etiam hac in re agenda vitia et defectus Terminologiæ, qua utitur, Theologicæ apparent, et instrumenta præbent ab altera parte stantibus hæreseos cul-

pa eum in vicem accusandi. In Anathematismo vero 2do solam phrasin κατ' ὑπόστασιν, ei vitio vertunt. Theodoretus, unus ex doctissimis hujusce ævi, Episcopis, nec non adversarius Cyrilli strenuissimus, contendit ex unitione Verbi Dei cum carne *secundum hypostasin* peracta, oriri temperaturam (κρᾶσιν) divinæ et humanæ naturæ; et porro ait: *necesse est ad temperaturam sequi confusionem, ingressaque confusio aufert uniuscujusque naturæ proprietatem, quæ enim temperantur, non permanent ut primo fuerunt* 26). De caetero Cyrillo largitur, quod in Anathematismo dicat, *unum tantum cum sua carne esse Christum, eundem nimirum Deum simul et hominem*. Cyrillus omnem conversionem et confusionem vehementer negans, hoc *secundum hypostasin, nihil aliud demonstrare affirmat* 27), *nisi solum verbi naturam, sive subsistentiam, quod est ipsum Verbum, humanæ naturæ vere unitam esse*. Ὑπόστασις, in sacris scripturis de unitione naturarum nunquam occurrens, apud Aristotelem denotat *realitatem*, vanæ imagini oppositam, qua forsitan significatione etiam hoc loco a Cyrillo adhibebatur, cum, Nestorii differentiam naturarum nimis distinctam oppugnans, tam grauitur et dilucide, ac fieri posset, suam exprimere vellet sententiam: scilicet Verbum Dei humanæ naturæ vere et realiter (καθ' ὑπόστασιν) unitum esse. Nestorii secundus adv. Anathematismus præcipue directus est in vocem *Hypostasin*, ex cuius usu conclusiones extorquet maxime absurdas. Primo condemnat omnem *mutationem de loco in locum* in conjunctione Verbi Dei cum carne, Cyrillo, ut videtur, vitio vertens, quod λόγον a Trinitate segregaret, carni Eum conjungendo et sic in divina essentia mutationem quandam de loco

26) Bin. part. III. pag. 481.

27) Ejusdem part. I. pag. 182.

loco in locum assumendo. Sed explicatu mihi sane difficile est, quomodo ex anathematismo hocce vel aliis Cyrilli scriptis haec in eum suspicio sit mota. Nec alibi eum ejusmodi crimine horrendo accusatum reperi. Deinde concludit, si ex Cyrilli verbis Divina natura secundum Hypostasim carni unita sit, humanam naturam Divinitatis esse debere capacem vel diuinitatem partitioni obnoxiam vel carnem ad accipiendum Deum in infinitum extensam esse. Quae adversariorum dogmata interpretandi ratio, doctoribus hujus aevi ecclesiasticis digna sit, nec necessarium facile ducerem, ut ad has iniquas reprehensiones responsum dedisset Cyrillus, quoniam eas nulla tenus in se contraxerat. Nam si forsitan vocabulum *hypostasis* prave explicatum, his ansam quandam praebuerat, tolluntur tamen eadem per interpretationem hujus vocis supra datam. Porro Nestorius in fine anathematismi condemnat eum, *qui eundem ipsum natura et Deum dicat et hominem*; sed haec verba sequentem Cyrilli anathematismum proprie spectant.

§. 3.

Cyrilli anathematismus 3:us: "Si quis in uno Christo post unionem dividet hypostases ipsasque ea tantum conjunctione (*συνάφεια*) inter se connectit, quae est secundum dignitatem sive auctoritatem vel potestatem, et non eo potius concursu (*συνόδος*) qui est secundum naturalem unionem (*ἐνωσιν φυσικῆν*); anathema sit."

Nestorii adv. anathematismus 3:us: "Si quis non secundum conjunctionem unum dixerit Christum, qui est etiam Emmanuel, sed secundum naturam; ex utraque etiam substantia, tam Dei Verbi, quam etiam ab eo hominis suscepti, unam filii connexionem, quam etiam nunc inconfuse servant, minime confitetur; anathema sit."

Mul-

Multoties Cyrillus in scriptis suis contra Nestorianos sic locutus est, quasi diversitatem duarum in Christo naturarum sustulisset, et idcirco non tantum apud hos indignationem commovit, sed et a recentioribus accusatur, quod ipse semina sparserit, quibus discordiae Eutychianae, sedatis Nestorianis ortae, accreuerunt. Quae opinio probabilitatem sibi sane vindicat, si contemplemur convenientiam inter anathematismum Cyrilli mox allatum, et doctrinam Eutychis, *unam tantum in Christo esse naturam, Verbi nimirum, verum incarnatam* 28). Praeterea Eutyches Abbas Collegii cujusdam Monachorum Constantinopolitani 29), ex causis politicis in Nestorium ira infensus, ardens dogmatum Cyrilli fautor et admirator fuit. Quam facile igitur ille, omnem argumentationem Cyrilli pro vero irrefutabili habens, hujus exemplo et effatis ancipitibus potuit ad unam tantum assumendam Christi naturam duci. Attamen contendere non audemus, Cyrillum ejusdem sententiae cum Eutyches in hac re fuisse, quod ex sequentibus elucebit. Cyrillus anathematismum tertium in eum vibrat, qui in uno Christo post unionem dividet (*διαίρει*) hypostases. In epistola ad Successum 30), eandem rem aliis verbis pronunciat. Dicit nempe: *Post unionem non dividimus naturas (φύσεις) nec unum individuum in duos filios sejungimus, sed profitemur unum tantum filium et, ut Patres locuti sunt, unam naturam incarnatam Dei Verbi (μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην)*. Cyrillus in describendis iis, quae in Christo juncta sunt, promiscue verbis *ὑπόστασις* et *φύσις*, ut non tantum ex dictis citatis, sed etiam ex pluribus aliis ejus

28) Mosheim, Hist. Eccl. pag. 225.

29) Ibidem.

30) Walch. Kirch. Gesch. V. Th. pag. 806.